

ikke noget, som hedder Menighedsraad. Dette Forsøg bristede altsaa, men da Monrad i 60erne kom med et Lovforslag i den Retning, faldt det ikke nogen ind at kræve en Kommission, det var der ikke Tale om. Ved Behandlingen af Lovforslaget lykkedes det at føre det igennem i Landstinget, men ikke i Folketinget. I Slutningen af 60erne blev der paa ny nedsat en Kirkekommission. Under de stærke kirkelige Bevægelser, som fandt Sted i Anledning af Vilhelm Birkedals Udtræden og Oprettelse af Frimenigheden derovre paa Fyn, hævdede der sig Røster for, at nu skulde de kirkelige Forhold tages under Overvejelse paa ny. Vi fik da en ny stor kirkelig Kommission nedsat. I denne Kommission behandlede ogsaa Kirkeforfatningsforholdene. Flertallets Tanker samledes der mere om et Kirkeraad. Flertallet ønskede ikke at begynde med Menighedsraad, men derimod at begynde, om jeg saa maa sige, fra den anden Ende, med et stort kirkeligt Raad. Lovgivningen fra de følgende Aar — fra 70-erne — tog ikke disse Spørgsmaal op. Man forsøgte derimod i 1880 at løse det ad Anordningsvejen, idet man anordnede Oprettelsen af et kirkeligt Raad. Hvorledes dette modtoges, behøver jeg ikke at minde om nu. I det andet Ting stemplede man den Vej, man her var slaaet ind paa, som ulovlig, men det skal jeg ikke dvæle ved i Dag under Omtalen af disse Forhold. Dog tror jeg at kunne sige, at ogsaa dette Forslag bristede, thi Forudsætningen for dette Raad var, at det virkelig skulde blive et kirkeligt Raad, og det hedder derom i den allerunderdanigste Forestilling, at det ikke blot skulde bestaa af Biskopperne, men at det senere skulde udvides ved Optagelse ogsaa af Lægfolk. Det skete jo aldrig, og det kirkelige Raad fik heller aldrig tillagt nogen virkelig Myndighed af Lovgivningsmagten. Bispeeraadet kaldte man det i daglig Tale, og det blev ophævet i Fjor, fordi det var min fuldkomne Overbevisning, at det stod som en Hindring for, at man kunde komme til at tage et virkelig Reformarbejde paa det kirkelige Omraade op — maaske ikke her i Tinget, det siger jeg ikke, men trindt om i Menighederne, fordi man der ude ønskede, at Sagen skulde tages op af Lovgivningsmagten og ikke gerne saa et Kirkeraad i Spidsen for Arbejdet. Man kan ikke fortænke Befolkningen i, at den ogsaa ønskede at deltage i Arbejdet. Det var derfor min Overbevisning, at vilde man have Sagen fremmet og bringe den ud over det døde

Punkt, maatte man indrette det saaledes, at man fik Menighederne med, fik dem interesserede i Arbejdet, fik vakt deres Kærlighed til Folkekirken, vakt deres Interesse for at faa en Reform paa dette Omraade. Saa længe det ikke lykkes, var efter min Mening alt forgæves. Det var min Tro, og det foranledigede mig til, da jeg var Folketingsmand i Samlingen 1900—1901, at fremsætte Forslag til Lov om Menighedsraad. Dette Forslag fremkom selvfølgelig i Folketinget, hvoraf jeg var Medlem, og blev behandlet der. Ved denne Lejlighed hørte jeg ikke nogen Udtalelse om det ønskelige i at faa en Kommission nedsat. Ønsket herom kom ikke op ude i Landet. Nu kan man jo sige, at det ogsaa var utænkeligt, at disse Ønsker skulde fremkomme, fordi en Folketingsmand fremsatte et privat Lovforslag. Ja, ja, det var dog ikke saa ganske utænkeligt, hvis der var saa stærk en Interesse bag ved Ønsket om en Kommission, som den ærede Ordfører nu sagde, at den kunde have ytret sig allerede den Gang; den ytrede sig imidlertid ikke. Da jeg blev udnævnt til Minister, maatte man jo kunne vide, at her var et af de Spørgsmaal, som jeg vilde tage op og søge fremmet, men desuagtet kom der ikke noget Ønske frem om en Kommission. Tiden gik, det kirkelige Raad blev ophævet, der fremkom stadig intet Ønske om Nedsættelse af en Kommission. Jeg arbejdede paa Lovforslaget om Menighedsraad og de øvrige foreliggende Lovforslag for at indbringe dem i Rigsdagen, og først nogle faa Dage før Indbringelsen fremkom der Ønske om en Kommission — ikke fra Biskopperne, som den ærede Ordfører sagde, thi her husker han fejl. Biskopperne henvendte sig først til mig, efter at Lovforslaget var indbragt i Rigsdagen og forhandlet i Folketinget. De henvendte sig til mig den 18. November, og det Citat, den ærede Ordfører anførte af mig, var af 9. November, idet Udtalelsen faldt under Forhandlingen om Lovforslaget i Folketinget. Nej, Ønsket fremkom fra 855 Præster — jeg tror, det var Tallet —, som vilde have en Kommission nedsat, ikke en saadan Kommission, som her foreslaas, ikke heller en saadan som den, Biskopperne eller Landemoderne have ønsket, men en stor, blandet Kommission, som de selv udtrykke det, af Rigsdagsmænd og andre. Dette Ønske er ikke blevet gentaget siden. Dernæst blev Ønsket fremsat af Biskopperne, der vilde have en Kommission sammensat efter kirkelige Hensyn, og endelig nu af Landemoderne,